

M+P | MBBM groep
www.mp.nl
Mensen met oplossingen

Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

ir. Tom Bouwhuis
ir. Sara Vellenga-Persoon

De werkomgeving - meetbaar, gezond en productief

2 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Trends

Future trend: Healthy and Productive Buildings

3 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Trends

ANNEMARIE VAN DOORN
DIRECTOR - DGBC

"Health will be the most important theme of sustainability for the coming years."

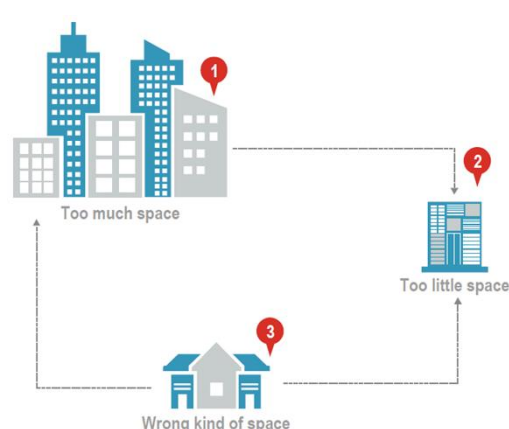
- **gezondheidsfocus** breed
- **mens** centraal
- **overlap** expertise gebieden
  - psychologen
  - technici
  - artsen

arbo»
400.000 mensen vinden van zichzelf dat ze door hun werk minder gezond zijn

ht reserved

4 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Trends

Too much space

Too little space

Wrong kind of space

bron: Jones Lang LaSalle BV

5 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Samenwerken

Ecophon
SAINT-GOBAIN
A SOUND EFFECT ON PEOPLE

Metten:

- D/Science
- Qwik Sense en M+P

Kennispartner:

- Saint Gobain Ecophon
- M+P

Ontwerp en onderzoekspartner:

- D/Dock en D/Science

6 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Interpretatie naar comfort & prestatie

Onderdelen

- literatuuronderzoek: comfort en productiviteit
- praktijk: meten en interpretatie

7 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Relevantie

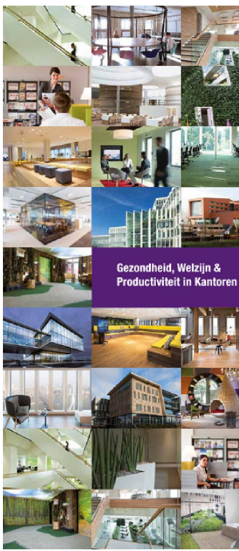

Aan dit Handboek hebben meegewerkt:

- B&G
- CALBERG HUYZEN
- dGm
- LBP SIGHT
- moBIUS
- ISHEMAN
- PEUTZ

Processering en redactie:

- Zri

Gezondheid, Welzijn & Productiviteit in Kantoren

opdrachtgever
 Nederlandse Normalisatievereniging
 Jaarbeek 103
 3800 AD Amersfoort
www.nen.nl

inleidingsredacteur
 Hildegarde van der Wal
 Hildegarde.van.der.Wal@nen.nl

hoofdrevisor
 Hildegarde van der Wal
 Hildegarde.van.der.Wal@nen.nl

contact
handboek@nen.nl

8 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Relevantie

Which features do you consider to be an important part of an effective workspace?

Feature	Not Provided	Highly Dissatisfied (-2)	Dissatisfied (-1)	Neutral (0)	Satisfied (1)	Highly Satisfied (2)
Desk	0	10k	15k	20k	25k	30k
Chair	0	10k	15k	20k	25k	30k
Computing equipment	0	10k	15k	20k	25k	30k
Telephone equipment	0	10k	15k	20k	25k	30k
Printing / copying / scanning equipment	0	10k	15k	20k	25k	30k
Temperature control	0	10k	15k	20k	25k	30k
Personal storage	0	10k	15k	20k	25k	30k
Natural light	0	10k	15k	20k	25k	30k
Meeting rooms (small)	0	10k	15k	20k	25k	30k
Noise levels	0	10k	15k	20k	25k	30k
In-office network connectivity	0	10k	15k	20k	25k	30k
Meeting rooms (large)	0	10k	15k	20k	25k	30k
Air quality	0	10k	15k	20k	25k	30k
Office lighting	0	10k	15k	20k	25k	30k
Remote access to work files or network	0	10k	15k	20k	25k	30k
General décor	0	10k	15k	20k	25k	30k
Quiet rooms for working alone or in pairs	0	10k	15k	20k	25k	30k
People walking past your desk	0	10k	15k	20k	25k	30k
Dividers (between desks / areas)	0	10k	15k	20k	25k	30k
Informal work areas / break-out zones	0	10k	15k	20k	25k	30k
Space between work-settings	0	10k	15k	20k	25k	30k
Ability to personalise my workstation	0	10k	15k	20k	25k	30k
Plants & Greenery	0	10k	15k	20k	25k	30k
Desk / room booking systems	0	10k	15k	20k	25k	30k
Accessibility of colleagues	0	10k	15k	20k	25k	30k
Shared storage	0	10k	15k	20k	25k	30k
Art or photography	0	10k	15k	20k	25k	30k
Archive storage	0	10k	15k	20k	25k	30k
Audio-Visual equipment	0	10k	15k	20k	25k	30k
Guest / visitor network access	0	10k	15k	20k	25k	30k
Variety of different types of workspace	0	10k	15k	20k	25k	30k

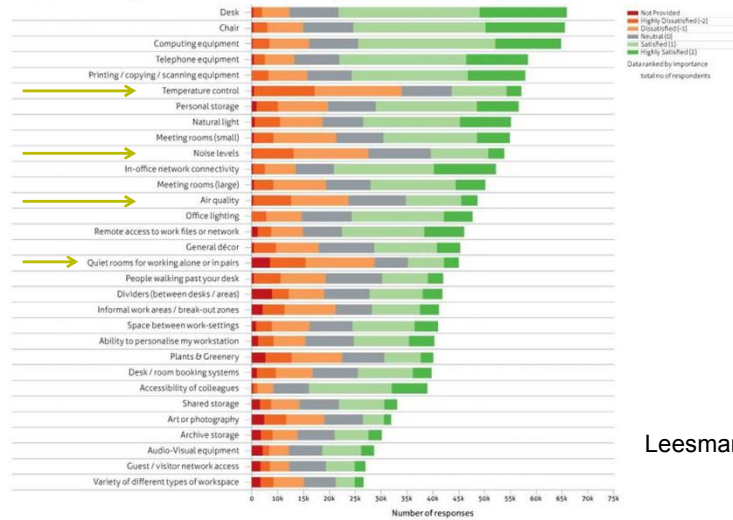
Leesman index

9 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Relevantie

Which features do you consider to be an important part of an effective workspace?

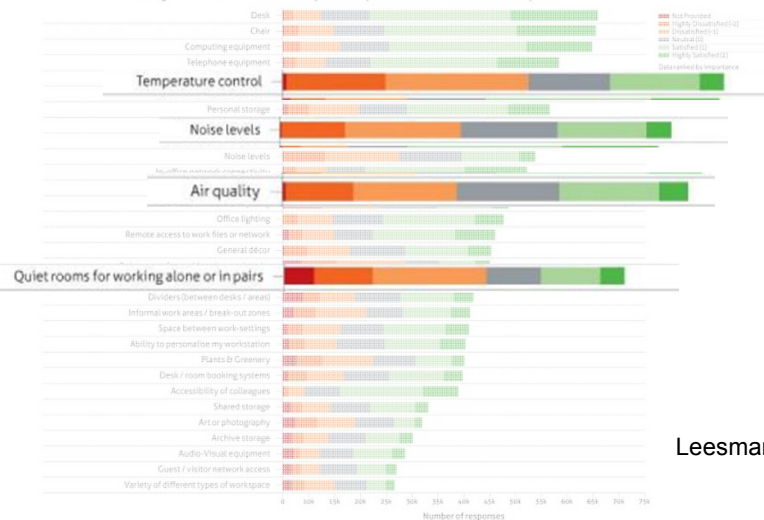
Leesman index

10 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Relevantie

Which features do you consider to be an important part of an effective workspace?

Leesman index

11 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Relevantie

12 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Binnenklimaat – wat telt?

Luchttemperatuur

13 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Binnenklimaat – wat telt?

Luchtvervuiling
- CO_2 als indicator

14 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Binnenklimaat – wat telt?

Bedomptheid
- *Op basis van temperatuur en relatieve vochtigheid*

15 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Binnenklimaat – wat telt?

Geluid

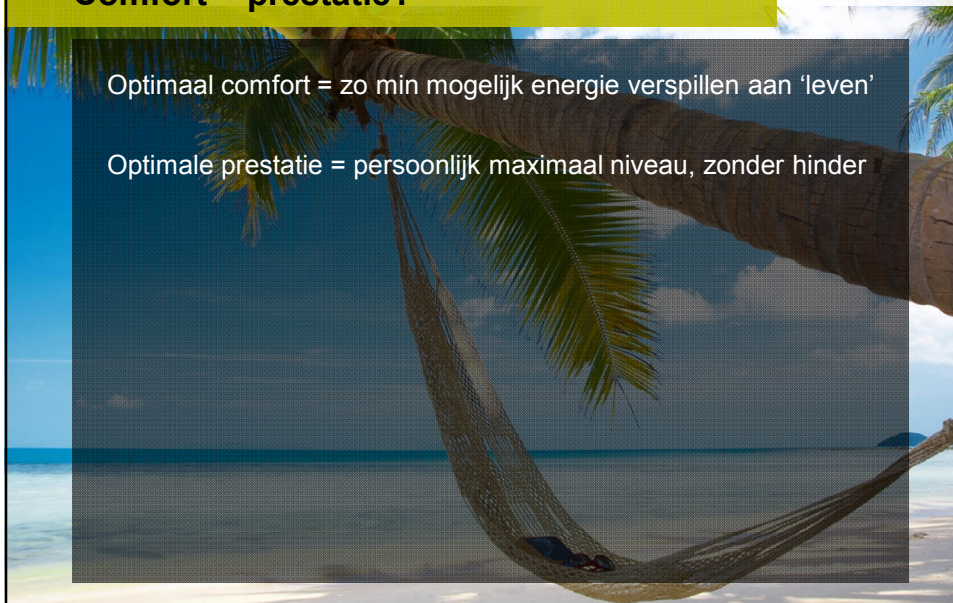
16 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Comfort = prestatie?

Optimaal comfort = zo min mogelijk energie verspillen aan 'leven'

Optimale prestatie = persoonlijk maximaal niveau, zonder hinder

17 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Proef op de som

“ *Optimale prestatie is jouw **persoonlijke maximale kunnen**, als je door niets gehinderd wordt* ”

Hoe wordt jouw prestatie beïnvloed door geluid?

18 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Proef 1

“ *Optimale prestatie is jouw **persoonlijke maximale kunnen**, als je door niets gehinderd wordt* ”

19 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Proef 1

Hoeveel neemt je prestatie af bij een hoog achtergrondgeluidsniveau?

20 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Proef 1

Hoeveel neemt je prestatie af bij een hoog achtergrondgeluidsniveau?

0%

21 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Proef 2

“ Optimale prestatie is jouw **persoonlijke maximale kunnen**, als je door niets gehinderd wordt ”

22 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Proef 2

Hoeveel neemt je prestatie af bij verstaanbare spraak?

23 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Proef 2

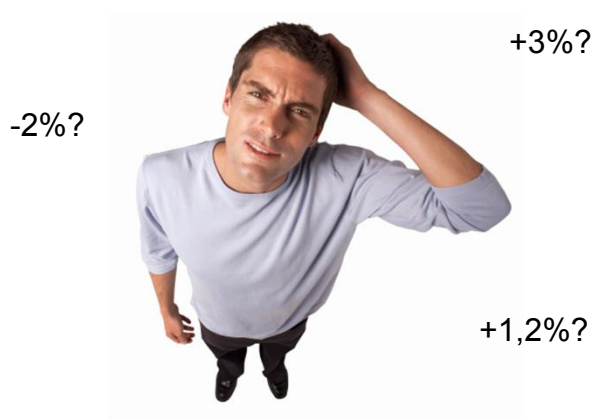
Hoeveel neemt je prestatie af bij een hoog achtergrondgeluidsniveau?

24 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Mensen zijn geen meters

25 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Mensen zijn geen meters

Droge lucht heeft
onverwachte invloed

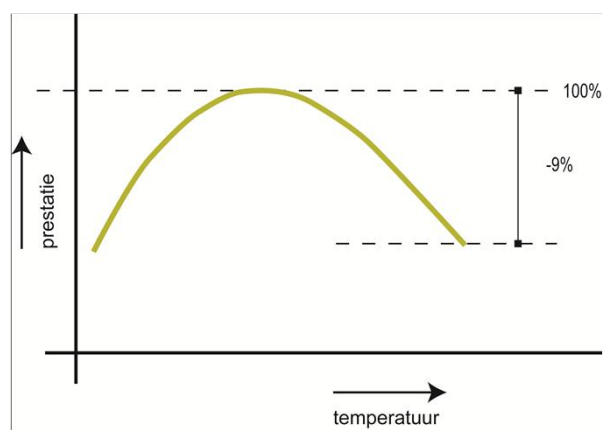
Geluidsniveau wordt vaak
overschat

26 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

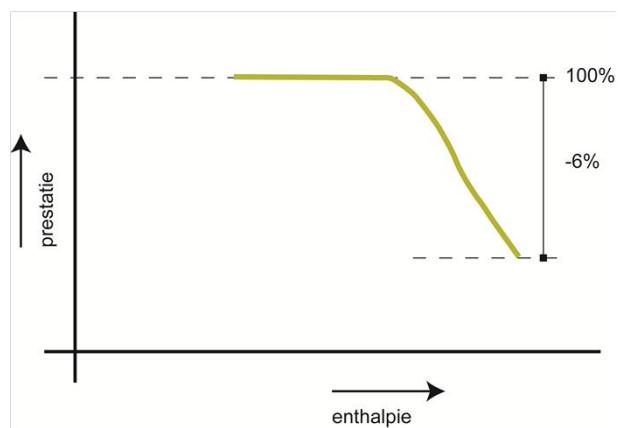
De harde cijfers

27 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

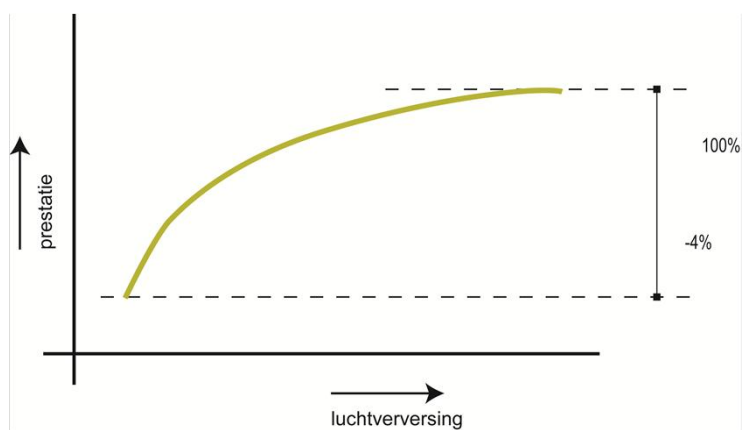
De harde cijfers

28 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

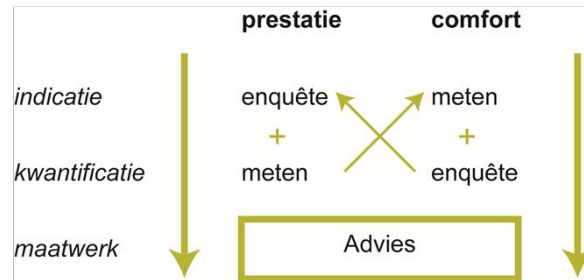
De harde cijfers

33 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Wanneer meten?

34 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Meten gebouw en mensen

vragenlijsten

gebouw indicator

meetdata

fysieke omgeving

35 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Meetdata gebouwen met analytics

QwikSense

ANALYTICS FOR PRODUCTIVE WORKSPACES

rockstart.accelerator

Dutch Green Building Council PARTICIPANT

Copyright © 2015 QwikSense, All rights reserved

36 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Meten

traject

- breedte – monitoring – data
  - grootschalig
  - dataverwerking
  - benchmarking

casus

- diepte – interpretatie – advies
  - kleinschalig
  - analyse
  - oplossingsgericht

ht reserved

37 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Belang van monitoring

BETROKKENHEID:

- inspiratie
- bewustwording

INZICHT IN:

- energie
- comfort
- prestatie

DATA:

- leren
- onderzoek
- terugkoppelen naar gebruiker

bron: www.kbsdekubus.nl/school/zonne-energie/

38 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Interessante koppelingen

OPTIMUM GEBOUW EN MENS

- persoonlijk comfort binnen bereik
  - persoonlijk profiel
  - comfort zones gebouw aangegeven
  - werkplekken beschikbaar binnen voorkeur

> verhoging comfort en prestatie niveau

39 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Interessante koppelingen

www.duurzaamgebouwd.nl/building-holland

OPTIMUM ENERGIE, GEBOUW EN INSTALLATIES

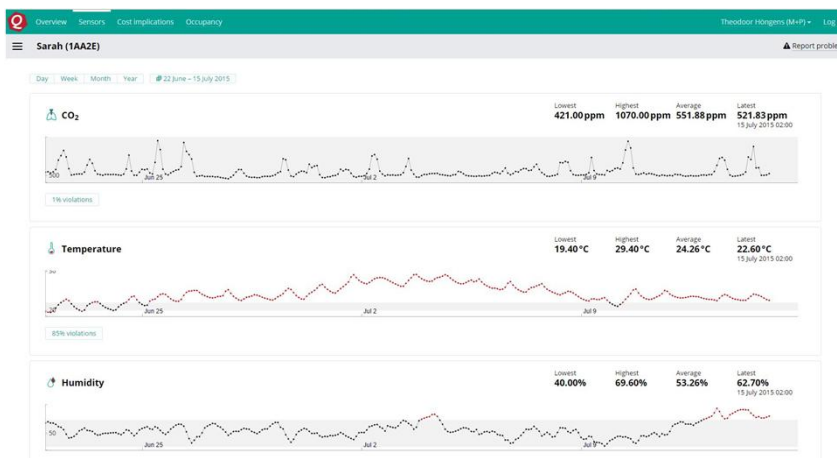
- duurzame en gezonde gebouwen
  - installaties worden per zone gestuurd
  - afstemming energieverbruik en gewenste binnenklimaat
  - integrale aanpak van partijen

40 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Metten

- Real time data (ook als ruwe data leverbaar)

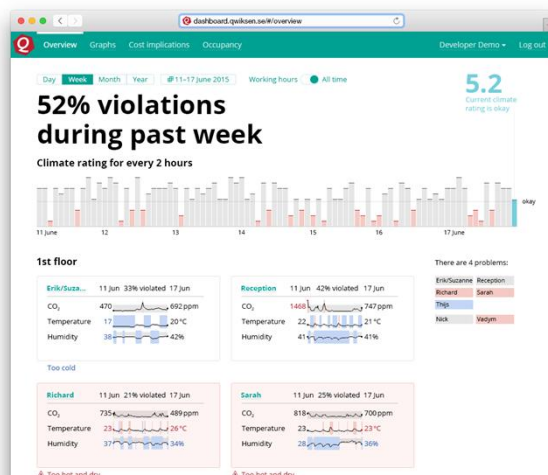

41 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Meten & interpretatie

- Meetdata: interpretatie naar beoordeling

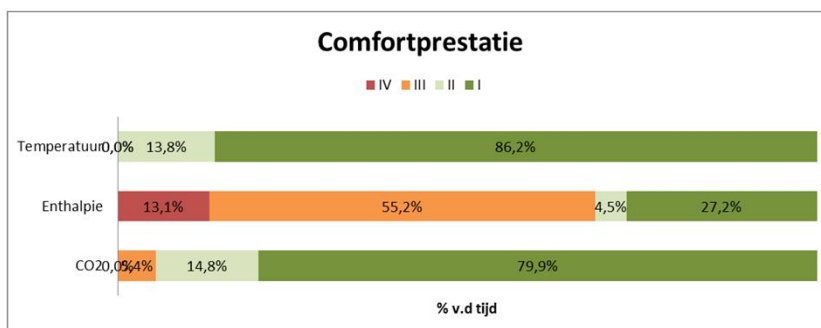

42 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Meten & interpretatie: comfort

- Meetdata interpretatie naar comfort > lerend proces

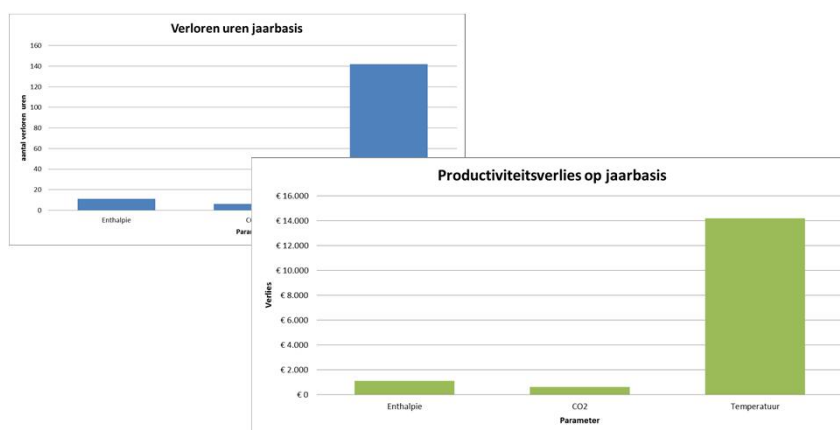

43 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Meten & interpretatie: prestatie

- Meetdata interpretatie naar 'te winnen productiviteit'

44 Ik ben productiever met de radio aan. Vind ik.

Samen faciliteren

Verbeterruimte benutten!

NU:

- ontwerp op ondergrens
- ontwerp per onderdeel
- kwaliteit 'op papier'

TOEKOMST:

- voortdurend **bijschaven** ontwerp
- holistische** aanpak
- kwaliteit in **praktijk** wordt zichtbaar
- verbetering **bestaande** bouw
- klimaat** en CO2 beperken

